

67-72-40/1
всг 27.08.2020р

Голові разової спеціалізованої вченої ради СВР ДФ 35.052.016
у Національному університеті «Львівська політехніка»
доктору педагогічних наук, професору
Мукан Н.В.

ВІДГУК

**офіційного опонента доктора педагогічних наук,
професора, члена-кореспондента НАПН України, професора кафедри
педагогіки та менеджменту освіти Глухівського національного
педагогічного університету імені Олександра Довженка Кузьмінського
Анатолія Івановича на дослідження Пукало Марії Ігорівни
«Формування професійної компетентності майбутніх фахівців
автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій»,
представленого на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності
015 Професійна освіта (за спеціалізаціями), галузь знань
01 Освіта / Педагогіка**

З метою здійснення аналізу дисертації Пукало Марії Ігорівни нами було проаналізовано її зміст. Узагальнені результати викладено у наступних положеннях.

Актуальність теми дослідження та зв'язок із планами відповідних галузей науки. Проблема формування професійної компетентності майбутніх фахівців засобами інформаційних технологій, становлення молодого спеціаліста і подальшого його професійного розвитку завжди була, є нині й завжди буде актуальною в усьому світі, в Європі, й, безумовно, в Україні. Для сучасної вітчизняної освітньої системи характерним є прагнення інтегруватися у світовий та європейський освітній простір. Це зумовлює необхідність дослідження важливої й актуальної в процесі реформування сучасної системи освіти проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій у зв'язку з глобалізацією освітнього простору, стрімким розвитком інформаційних технологій та автотранспортної галузі. У цьому контексті дослідження Пукало Марії Ігорівни є актуальним, а його результати прогностичними.

Тема дисертації відповідає науковому напрямку кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» «Теоретико-методичні засади професійного розвитку особистості». Дослідження виконано відповідно до наукової теми «Теоретико-методичні

засади професійного розвитку особистості в умовах євроінтеграційних процесів» (номер державної реєстрації 0116U004108). Тема затверджена вченою радою Інституту права та психології Національного університету «Львівська політехніка» (протокол №5 від 23.10.2017 р.).

Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації. Авторкою розглянуто формування професійної компетентності майбутніх фахівців засобами інформаційних технологій як педагогічну проблему та виявлено основні цілі формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій згідно з вимогами сучасного ринку праці у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти; кваліфіковано розроблено модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій на основі аналізу стану теорії та практики досліджуваної проблеми; обґрунтовані та чітко виписані педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій на основі виокремлених методологічних підходів і принципів та експериментально перевірено ефективність застосування педагогічних умов при формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців засобами інформаційних технологій.

Нові факти, одержані здобувачкою. Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що вперше розроблено модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій і визначено педагогічні умови її реалізації (використання інформаційних технологій як засобу формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю з урахуванням вимог ринку праці; обґрунтування методологічних підходів і принципів розвитку базових, спеціальних та інтегральних компетентностей майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій; оновлення методів, форм і засобів навчання майбутніх фахівців автотранспортного профілю з огляду на досягнення нових інформаційних

технологій); обґрунтовано необхідність формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій як педагогічну проблему, що сформувалася під впливом глобалізації освітнього простору, стрімкого розвитку інформаційних технологій та автотранспортної галузі; визначено основні цілі формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій на основі методологічних підходів (особистісно орієнтованого, компетентнісного, практико-орієнтованого, системного, інтегративного та діяльнісного); розкрито структуру професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю на основі компонентів: мотиваційного, діяльнісного, когнітивного, особистісного та визначено рівні (низький, достатній, високий) сформованих компонентів професійної компетентності. Уточнено зміст понять «професійна освіта», «професійна підготовка», «фахівець автотранспортного профілю», «компетентність фахівця автотранспортного профілю». Набули подальшого розвитку положення про організацію професійної підготовки майбутніх фахівців автотранспортної галузі з урахуванням вимог роботодавців, а також про комплексне використання активних методів навчання у контексті формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Методологічно обґрунтовано визначення мети, основних завдань і методів наукового пошуку. Об'єкт, предмет і завдання дослідження сформульовано методологічно правильно.

Методологічною основою дослідження є сукупність наукових підходів до розв'язання проблеми формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій (особистісно орієнтований; компетентнісний; практико-орієнтований; системний; інтегративний; діяльнісний), загальнодидактичних принципів (науковості; систематичності і послідовності; свідомості й активності; наочності; гуманізації; міцності засвоєння знань; відкритості і варіативності) та

специфічних («інноваційної діяльності»; інформатизації; інтеграції методів навчання; практичної орієнтованості; індивідуалізації; співробітництва).

Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (276 найменувань, з них 32 – іноземними мовами), 6-ти додатків. Загальний обсяг дисертації становить 272 сторінки, з них 188 сторінок основного тексту, який містить 26 таблиць і 24 рисунки на 20-ти сторінках. Обґрунтованість і достовірність отриманих результатів і висновків зумовлена теоретико-методологічним підходом дослідниці і застосуванням комплексу взаємодоповнювальних методів наукового пошуку, що використовуються при дослідженні. Заслуговує позитивної оцінки вміння дослідниці систематизувати й узагальнювати дослідницькі документи і матеріали, що має певну специфіку в педагогічних наукових пошуках. Гіпотеза чітко узгоджена із завданнями дослідження. Подані анотації українською та англійською мовами повністю відображають зміст роботи. Основні положення й результати дослідження пройшли апробацію на міжнародних науково-практичних конференціях і презентовані під час наукових семінарів і засідань кафедри педагогіки та інноваційної освіти Національного університету «Львівська політехніка» (2017–2020 рр.).

Значення для науки і практики одержаних авторкою результатів.

Значення для науки і практики результатів дослідження полягає в тому, що розроблено і практично перевірено модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій, видано рекомендації щодо використання інформаційних технологій при формуванні професійної компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців автотранспортної галузі. Цінним є розроблення спеціального курсу «Інформаційні технології у формуванні професійної компетентності фахівців автотранспортного профілю».

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Львівського національного аграрного університету, Барського коледжу транспорту та будівництва Національного транспортного університету, Приватного закладу «Молодіжний навчальний центр ім. Святого Івана Боско», Відокремленого

структурного підрозділу «Львівський автомобільно-дорожній коледж Національного університету «Львівська політехніка», Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Впровадження результатів дослідження підтверджується довідками, виданими відповідними закладами освіти.

Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації. Отримані результати й рекомендації щодо використання інформаційних технологій у формуванні професійної компетентності можуть використовуватися у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців автотранспортної галузі. Розроблений спеціальний курс «Інформаційні технології у формуванні професійної компетентності фахівців автотранспортного профілю» може застосовуватись майстрами виробничого навчання та викладачами дисциплін «Спеціальні технології» у закладах професійної (професійно-технічної) освіти, викладачами дисциплін «Двигуни внутрішнього згоряння, автомобілі і трактори» у закладах фахової передвищої освіти та керівниками випускових кафедр у закладах вищої освіти в системі методичної роботи з метою розвитку педагогічної компетентності викладачів, залучених до підготовки фахівців автотранспортного профілю. Результати, матеріали, положення та висновки дослідження можна використовувати з метою розширення знань науково-педагогічних працівників і здобувачів вищої освіти в Україні під час викладання навчальної дисципліни «Професійна педагогіка».

Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Структура дисертації є методологічно обґрунтованою й логічною. Стиль викладу й аналізу проміжних і кінцевих результатів дослідження, наукових положень і висновків є обґрунтованим на теоретичному і методологічному рівнях.

У вступі обґрунтовано актуальність і доцільність дослідження; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання і методи дослідження; висвітлено наукову новизну та практичне значення одержаних результатів, апробацію і впровадження результатів дослідження; зазначено особистий внесок здобувачки; подано структуру й обсяг дисертаційної роботи.

У першому розділі – «Теоретичні засади формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій» – проаналізовано стан теорії та практики формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій як педагогічну проблему; визначено основні цілі формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій у контексті сучасних вимог ринку праці.

У другому розділі – «Модель формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій та педагогічні умови її реалізації» – на основі обґрунтованих методологічних підходів (особистісно орієнтованого, компетентнісного, практико-орієнтованого, системного, інтегративного, діяльнісного) та принципів побудовано відповідну модель, визначено базові компетентності майбутніх фахівців автотранспортної галузі, обґрунтовано педагогічні умови реалізації моделі на практиці.

У третьому розділі – «Експериментальне дослідження педагогічних умов формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій» – представлено планування, організацію та етапи проведення експерименту з підготовки майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій, проведений аналіз результатів експериментального дослідження; реалізовано констатувальний і формувальний етапи експерименту та здійснено аналіз отриманих даних і статистичну перевірку достовірності результатів експериментального дослідження. Визначено перспективні напрями подальших педагогічних досліджень.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.
Позитивно оцінюючи дисертацію Пукало Марії Ігорівни, вважаємо за доцільне висловити окремі зауваження і побажання.

1. Авторці дисертації варто було б більш ґрунтовно підходити до інтерпретації окремих фактів і положень у тексті роботи, а також надавати їм власну авторську оцінку.

2. Потребує деталізації опис стану розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю в системі методичної роботи для закладів професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти.

3. У дисертації недостатньо чітко визначені алгоритм і специфічність проведення математичних обчислень і методика експериментального дослідження.

4. Бажано було б більше уваги приділити висвітленню особливостей діагностування стану сформованості професійної компетентності та особистісних якостей майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій.

5. Вважаємо, що експеримент був би переконливішим, якби дисертантка подала в додатках приклади теоретичних питань і практичних завдань для студентів та їхніх відповідей.

6. У тексті дисертації мають місце окремі огріхи редакційного характеру. Не вважаємо за потрібне їх коментувати, оскільки завдання опонента полягає у ґрунтовному аналізі наукової суті проблеми дослідження.

Вищеозначені зауваження не є принциповими, вони носять лише пропозиційно-рекомендаційний характер і не впливають на загальну позитивну оцінку результатів дослідження.

Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях. Наукові положення, висновки і рекомендації, викладені в дисертації, достатньо повно висвітлені в 20-ти опублікованих працях здобувачки. Аналіз змісту публікацій, які розкривають науковий зміст дисертації, свідчить, що вони носять конкретний і цілісний характер, чітко аргументовані. Узагальнення результатів педагогічного дослідження здійснено на належному методологічному рівні.

Висновок про відповідність дисертації вимогам «Порядку присудження наукових ступенів».

На основі вивчення поданої роботи можна дійти висновку, що дисертаційна робота «Формування професійної компетентності майбутніх фахівців автотранспортного профілю засобами інформаційних технологій» є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагомое теоретичне й прикладне значення для розвитку педагогічної науки, заслуговує позитивної оцінки, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (zareestrovano в міністерстві юстиції України від 03 лютого 2017 р. за № 155/30023) та пп. 9–18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167), а її автор – Пукало Марія Ігорівна – заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 015 Професійна освіта.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
член-кореспондент НАПН України
КУЗЬМІНСЬКИЙ Анатолій Іванович,
Глухівський національний педагогічний університет
імені Олександра Довженка,
професор кафедри педагогіки та менеджменту освіти.

Підпис: _____
Керівник загального відділу

А.І.Кузьмінський